

REPOROD

www.sindikat-preporod.hr

Riječ
predsjednika

Istine, tri

S prvim je danom školske godine u 62 osnovnoškolske ustanove započeo tajnovito pripreman i pomozno najavljujan projekt Cjelodnevne škole. Iako sve informacije s terena govore drugačije, prosvjetna vlast „eksperimentalnu uvertiru projektu“ predstavlja kao izvrsno pripremljenu. I dok u samim školama, koje su se na promjenu odvažile vrijedi *silenzio stampa*, a Svetice hvale, što bi drugo, svoga konja za predizbornu utrku, rijetki su oni koji se usude u javnom prostoru govoriti istinu zasnovanu na golin činjenicama. Da nema ni jednog primjera kako smo duboko zabrazdili u postčinjeničnom vremenu, ovaj bi projekt bio dovoljan za potvrdu kako su u pravu svi koji ukažuju na to da živimo u vremenima kada je istina NIŠTA a percepcija SVE. Bez obzira na to što me se s raznih strana upozorava da se okanim čorava posla, ponovno se upuštam u razobličavanje važnijih neistina vezanih uz ovaj projekt.

Istina, prva. Umjesto da ju prihvate, cjelodnevnu školu učitelji uglavnom doživljavaju kao reformu koja je nametnuta s vrha odnosno od strane vladajuće stranke. Omraženosti je pridonijelo dosta toga, od odbijajućeg naziva do inzistiranja, unatoč protivljenju učitelja i roditelja, na bespogovornom prihvaćanju. Da se projekt nazvalo npr. jednosmjenskom nastavom, otpor bi izostao, a samim time omogućila bi se nekonfliktna provedba. Ne bi bilo potrebe za oktiroiranošću kojom se samo dolilo ulje na vatru.

Istina, druga. Proklamirani vremenski rokovi su nerealni, a osigurana finansijska sredstva su nedovoljna. Za izgradnju ili dogradnju više od tisuću, što školskih zgrada što sportskih dvorana, potrebno je u iduće četiri godine dovršavati otprilike pet objekata tijedno. Sportske dvorane dobro ilustriraju činjeničnu neutemeljenost najave. Da bi se izgradilo 215 sportskih pri područnim školama i 197 dvorana pri maticnim školama, prema konačnim troškovnicima zadnjih izgrađenih dvorana, neophodno je osigurati više od 1,5 milijarde eura. Ovaj iznos odgovara otprilike ukupnom iznosu novca namijenjenog za izgradnju neophodne infrastrukture. Novac ne predstavlja problem – odgovor je koji dobijete na ovaj prigovor.

Istina, treća. Ono što se naziva eksperimentom ni po jednom od tri kriterija, navedenim u samom natječaju, to ne može biti. Odabrane škole uglavnom dolaze iz jedne od regija, po svojoj veličini pretežito pripadaju školama s malim brojem učenika, a gradskе su škole podzastupljene u odnosu na seoske. Iz nekih od najvećih gradova u eksperimentu ne sudjeluju ni jedna škola, a iz Zagreba se prijavila tek jedna škola u kojoj jer otpor učitelja, radnika i roditelja slomljen tek u trećem pokušaju. Znači, ne radi se o reprezentativnom uzorku, a svaki rezultat eksperimenta bez odgovarajućeg uzorka, tako kaže struka, neiskoristiv je, a novac utrošen za ovu namjeru – bačen u vjetar.

Našlo bi se, u vezi s ovom pričom, pored ovih triju, još neistina koje bi trebalo demantirati. Može li se do boljeg osnovnoškolskog obrazovanja, a ono se stalno priziva, doći uz pomoć projekta koji se temelji na neistinama i ponekoj poluistini? Ne može – barem ja tako smatram. Ponašajući se na ovakav način samo potvrđujemo, jer se radi o rasprostranjenoj praksi, kako je vraški bio u pravu najveći hrvatski živući pjesnik Danijel Dragojević kada je ustvrdio da se „kod nas bolja budućnost vidi u retrovizoru“. Usprkos svemu ja ne odustajem od iznošenja istine. Iznerviran mojim stalnim pozivanjem na činjenice, nedavno mi se jedan državni dužnosnik, ne znam je li pri tom bio svjestan da ponavlja riječi pokojnog novinara iz susjedne nam države, obratio pitanjem: Pa dobro, imaš li ti neki jači argument od istine!?

PREDSJEDNIK SINDIKATA „PREPOROD“ UPOZORAVA NA SLABE PLAĆE U ŠKOLAMA

Tražimo osnovicu od 947 eura!

Nakon skoro 30 godina, sindikat Preporod napokon ima svoje prostore, i to na adresi Domovinskog rata 64. Prošlog petka, 1. rujna, tamo su Željko Stipić, predsjednik sindikata Preporod i Sebastijan Troskot, voditelj Područnog ureda u Splitu, održali konferenciju za medije na temu hoće li se i u novoj školskoj godini smanjivati cijena rada prosvjetetra.

Odnosno, koja su očekivanja od kolektivnih pregovora za osnovne i srednje škole, kao i za temeljni kolektivni ugovor, te od novog Zakona o plaćama koji bi trebao stupiti na snagu sljedeće godine.

DOTA JE ISPRAZNIH PRIČA

- Ovu temu neće biti lako staviti u fokus javnosti, iako je ovo početak priče koja će trajati mjesecima i u prvom tjednu će se teško natjecati s temom cjelodnevne škole. No, nakon toga ovo će biti tema svih tema. Pred sindikatima javnih službi su tri presudna mjeseca, možda i tri najvažnija mjeseca u 30 godina postojanja sindikata javnih službi u ovoj državi – naveo je u uvodu Željko Stipić i nastavio s uvođenjem u problematiku:

- Kroz inflaciju se smanjuje cijena rada, ali nije svejedno hoće li tu bitku izgubiti s 3:0 ili 3:2, jer o tom rezultatu ovisi koliko će vam poslije trebati godina da se vratite na staro. Unatrag tri godine svje-

dočimo smanjenju cijene rada u javnom sektoru, pogotovo u školstvu. Godine 2021. nema rasta plaća, ali imamo inflaciju od 2,3 do 2,4 posto. Onda dolazi 2022. godina, koja je bila pogubna, kad imamo inflaciju od 13 i 14 posto, a kroz povišice uspijevamo anulirati 4 do 4,5 posto. Tu dakle imam 10 posto smanjenje cijene našeg rada.

- U 2023. imali smo dvije povišice, u svibnju od dva posto, i ovu koju kolokvijalno zovu 60, 80 i 100 eura, koja na razini cijele godine iznosi 4 posto, a inflacija je 7,4 posto. To znači da imamo zaostajanje i ove godine. Uz to, živimo u zemlji u kojoj prehrana i cijena energeneta sudjeluju u velikom postotku u troškovima života. To navodim zato što se stvari predstavljaju potpuno drukčije – istaknuo je Stipić, te nastavlja:

- Aktualna vlast predstavlja da sve radi u interesu građana, a da su joj od posebnog interesa radnici u javnim i državnim službama. To, naravno, nije tako, odnosno ako ova vlast želi pokazati da je to u nekoj većoj mjeri tako nego što stvarno jest, onda će morati u idućih nekoliko mjeseci to i pokazati. Nama je dosta ispraznih priča, demagogije i PR-ovskog predstavljanja stvarnosti!

Dodaje da istina mora biti pokrećač svega što će sindikati raditi u sljedećih nekoliko mjeseci.

- Za dva do tri tjedna čekaju nas kolektivni pregovori. Ako ova jesen ne bude vruća iz sindikalnih razloga, bojam se da će malo toga od sindikata, barem kad su u pitanju javne i državne službe, uopće preostati. Prvo idu pregovori za osnovicu, koji su nam zadnja šansa u ovoj godini da interveniramo u cijenu rada. Naime, koeficijenti nisu predmet pregovora i oni će se dogoditi kao rezultat nove uredbe o koeficijentima. Čuli smo od premijera da će plaća za sjećanje u veljači biti isplaćena po novim koeficijentima.

PREVELIKE OVLASTI RAVNATELJIMA

- Njima se jako žuri, očito je da izbori idu u rano proljeće i oni prije tih izbora žele povećati plaće u javnim i državnim službama temeljem novih koeficijenata. Međutim, zagrijavanje za to bit će pregovori o osnovici. Tu će se vidjeti koliko su oni stvarno spremni intervenirati u cijenu našeg rada. Postojeća osnovica, koja je sada 902 eura, trebala bi doživjeti povišicu između 3 i 5 posto kako bismo za ovu godinu anulirali zaostajanje.

- Bit će jasan, umjesto osnovice od 902 eura, zahtjev sindikata trebao bi biti osnovica od 947 eura, odnosno 5 posto veća osnovica. Mi nećemo pregovarati samo o osnovici, već i o božićnici za ovu godinu i obećano nam je da će se ove godine prvi

put radnicima u javnim i državnim službama isplatiti uskrsnica. Za božićnicu, koja je sada 232 eura, minimum naših očekivanja je da ona bude povećana do višine regresa, dakle 300 eura, a da uskrsnica prati regres i božićnicu, za početak.

Stipić očekuje da će to biti minimum zahtjeva sa sindikalne strane.

- Vidjet ćemo kako će se Vlada postaviti. Osnovica i koeficijent moraju voditi povećanju koje će se kretati između 10 i 15 posto minimalno, ako ne želimo da se cijena rada u javnim službama, a onda i u školstvu, definitivno sroša.

Ako bi Zakon o plaćama, koji je prošao prvo čitanje u Saboru,

značajno nepromijenjen prošao za drugo čitanje, onda u školstvu više ništa neće biti isto, kaže Stipić.

- Dobit ćemo ravnatelje koji će u pravom smislu biti vladari života ljudi koji rade u školama. To će za posljedicu imati poslušništvo kojeg je bilo i do sada u školama. Ali nakon što se ravnateljima da mogućnost da utječu na plaću radnika, to će za posljedicu imati bijeg iz škola svih onih koji ne žele u takvim uvjetima raditi u školama, što će za posljedicu imati da će nam se povećati nestručna nastava, koja nam je ionako veliki problem. Dakle, ništa više neće biti isto.

- Tome treba dodati da će se uloga sindikata značajno sma-

njiti, jer bit će samo njihov predstavnik u tijelu za žalbe na ocje-

njivanje radnika. Daje se, naime, ovlast ravnatelju da on sam ocje-

PRENOSIMO IZ NOVOG LISTA

RAZGOVOR SA ŽELJKOM STIPIĆEM, PREDSEDNIKOM SINDIKATA PREPOROD

U obrazovanju se mnogo toga radi kampanjski i nepomišljeno

Kad se ide u projekte ne sluša se glas razuma, ravnatelje, sindikate, nego netko napuca loptu, a taj netko mora biti premijer, jer tu se ubiru politički poeni. Ministri ne mogu reći da loptu nije trebalo tako napucati jer oni moraju biti poslušnici, ravnatelji moraju slušati ministra, nastavnici ravnatelja i to tako ide. A sve to košta u pravilu puno više nego što bi trebalo

Učitelje i nastavnike trebalo bi radovati što će u dogledno vrijeme raditi u novim ili obnovljenim školama, u koje se upravo ulaže veliki novac iz EU fondova. Ipak, smanjenje broja učenika baca sjenu na budućnost, a mnogi učitelji zbog toga osjećaju neizvjesnost za svoja radna mjesta. Predsjednik Hrvatskog školskog sindikata „Preporod“ Željko Stipić pesimističan je u pogledu budućnosti našeg obrazovanja. Problem je, kaže, što se u sve ide kampanjski, nepomišljeno, a cijena toga mogla bi biti visoka.

NEPOMIŠLJENI POTEZI

- Nedostaju nam sustavna rješenja, koja su dobro promišljena i ispitana. To za posljedicu ima da u principu plaćamo sve nekoliko puta skuplje. Bilo bi dobro vidjeti koliko je točno prijevoz srednjoškolaca stajao kad je bio uveden, jer pouzdano znam da je već u trećoj godini primjene cijena prijevoza porasla za 50 posto. To su stavke od kojih boli glava. Prijevoznici imaju puno nerentabilnih linija, pa država praktično subvencionira linijski prijevoz preko prijevoza učenika. O tome se u ovoj državi uopće ne govori. Država plaća prijevoz učenika, a onda prijevoznici s tih povećanih iznosa održavaju svoje poslovanje. Slično je i s besplatnim udžbenicima koji danas koštaju triput više nego u trenutku kad su uvedeni. S učeničkom prehranom također je kampanjski donesena politička odluka, u to se išlo na brzinu, zbrda zdola, veli Stipić. U škologradnju se, dodaje, upleo i europski novac, „a kad netko drugi plaća, kao da nitko ne plaća“.

- Kad se ide u projekte ne sluša se glas razuma, ravnatelje, sindikate, nego netko napuca loptu, a taj netko mora biti premijer, jer tu se ubiru politički poeni. Ministri ne mogu reći da loptu nije trebalo tako napucati jer oni moraju biti poslušnici, ravnatelji moraju slušati ministra, nastavnici ravnatelja i to tako ide. A sve to košta u pravilu puno više nego što bi trebalo, upozorava Stipić.

Ukupan je projekt škologradnje težak 1,5 milijardi eura, odvijat će se u etapama, a predviđena je dogradnja, izgradnja i opremanje 619 škola i sportskih dvorana. U 411 škola gradit će se sportske dvorane, jer ih te škole ili nemaju ili nisu adekvatne. Hoće li se sve to uklopiti u raspoloživi novac, u sindikatu nisu sigurni. Iznos od 826 milijuna eura osiguran je iz NPOO-a, 143 milijuna iz programa konkurentnosti i kohezije, 108 milijuna eura iz ESF-a, 25 milijuna putem zajma te još 36,8 milijuna eura iz proračuna za plaće.

- Prema mojim informacijama, cijena izgradnje jedne škole koja ima 16 učionica kreće se između 12 i 13 milijuna eura, a cijena gradnje sportske dvorane između 3,5 i četiri milijuna eura. Vidi se diskrepanca onog što se najavljuje i iznosa koji je osiguran. Ako jedna dvorana košta četiri milijuna eura, to je 1,6 milijardi eura samo za školske sportske dvorane, a to je tek nešto manje od cijelokupnog iznosa namjenjenog za škologradnju, računa Stipić.

Drugi je problem vremenski rok u kojem treba okončani kompletan projekt gradnje škola da bi se u čitavoj zemlji prešlo na

rad u jednoj smjeni i cjelodnevnu nastavu, kako je planirano, do 2027. godine.

NOVIH PET ŠKOLA TJEDNO?

- Ako će se graditi i dograđivati 619 škola, to znači da trebamo završiti pet škola tjedno ili svaki dan po jednu školu. Pitanje je koliko je to uopće realno, skeptičan je šef Preporoda. Sumnja u realizaciju postavljenih rokova, osobito kad se znaju kapaciteti hrvatskog građevinskog sektora, dok traje obnova nakon potresa koja je dobrim dijelom upregnula raspoloživi građevinski sektor koji je danas prepregnut. „Država istodobno sumanuto potiče stanogradnju, iako bi bilo razumno oslobođiti sektor ako ideš u gradnju većeg broja javnih ustanova“, dodaje. Očekuje, također, da će osim probijanja rokova biti i probijanja troškova, jer se to dogodilo i kod Pelješkog mosta, a ovdje se radi o stotinama objekata.

Od ove jeseni, 64 škole kreću s pilot projektom cjelodnevne nastave, koji nije dobio jednodušnu podršku struke, a naišao je na mnogo kritika. U „Preporodu“ se pitaju zašto se nije najprije išlo na projekt jednosmjenske škole, a tek onda na uvođenje cjelodnevne nastave, kao zahtjevnijeg poteza.

- Razlika između jednosmjenske i cjelodnevne škole je mala, a podrška učitelja i nastavnika u tom bi slučaju bila plebiscitarna, tvrdi Stipić, uvjeren da se u pilot-projekt išlo potpuno krivo.

Za pet godina, ako sve bude išlo po planu aktualne vlade, u Hrvatskoj bi trebalo biti obnovljeno i izgrađeno više od 600 škola,

a njih će - uz postojeći demografski trend - pohađati još 5.000 učenika manje, dakle, najviše 30-tak tisuća. Iako to za učitelje i nastavnike na prvi pogled znači bolje uvjete rada, jer će raditi u novim zgradama s manjim brojem učenika u razredu, njih takva vizija ne ostavlja ravnodušnima.

PAD KVALITETE RADA

- Uvijek postoji jedan od primarnih strahova, a to je strah od neizvjesnosti. Ljudi su zabrinuti jer znaju da pad broja učenika na ovaj ili onaj način za posljedicu ima nesigurnost radnih mjesto. Nitko se kod nas nažalost ne bavi time, veli Stipić koji je ministru Fuchsu predlagao da se vezano uz cjelodnevnu školu analizira ima li Hrvatska, slikovito rečeno, dovoljno igrača za tu utakmicu.

- Htio sam da probamo anketirati nastavnike kako bi već sada kroz upisnu politiku na fakultetima kreirati te kadrove jer idete u projekt, a ne znate koliko vam kadrova treba. Ljudi koji rade u školama ozbiljno se bave i drugim poslovima, rade u poljoprivredi, imaju apartmane, bave se turizmom... U zbornici su manjina oni koji ne rade još nešto uz svoj posao. Ako im promijenite radno vrijeme, veliko je pitanje hoće li oni ostati u školi. A ako ne ostanu, onda ste u velikom problemu, upozorava Stipić. „Ako niste osigurali potrebne kadrove, imat ćete veći broj nestručne nastave i dogodit će se paradoks - imat ćeće luksuzne škole u kojima će raditi priučeni ljudi. To je velik problem“, upozorava Stipić. Ministarstvo znansoti i obrazovanja u takvim okolnostima moralno bi, smatra, imati čitavi odjel koji će

njuje sve radnike, a pritom u školi od 60 radnika samo trojica mogu dobiti najvišu ocjenu, među kojima je i ravnatelj, kojeg ocjenjuje Školski odbor, a znamo koliki je utjecaj ravnatelja na školske odobre. Da nije tragično, bilo bi smiješno, i to se mora zaustaviti po svaku cijenu.

- Mi nismo protiv ocjenjivanja, već smo za ocjenjivanje koje će se temeljiti na objektivnim kriterijima, ocjenjivanja u kojem neće sudjelovati samo ravnatelji, već i predstavnici radnika, ako treba i predstavnici roditelja. Ako vam ravnatelj na kraju godine da negativnu ocjenu, slijedi ništa drugo nego otaz - istaknuo je Stipić.

Tanja Gattin
Slobodna dalmacija

se baviti strateškim planiranjem, a ne da se doneše odluka da će povećati broj sati tjelesnog, jer imamo kineziologe.

Cjelodnevna se nastava, tvrdi, progurala na silu.

- Prijetilo se ravnateljima da neće biti izabrani, kolegama se obećavalо brda i doline, da im je radno mjesto sigurno dok su u eksperimentu, sve to nije trebalo biti tako. Jedna uzrečica kaže - kad sjedneš na krivi vlak, svaka stanica na kojoj izadeš je kriva. Da su od početka krenuli s jednosmjenskom školom interes bi bio veći, ali se progurala cjelodnevna škola kao politički projekt. Zato što se europski novac mora potrošiti, dolaze izbori, nije se smjelo pokazati neodlučnost vlasti. Svi vide da je to ogromna improvizacija s hrpetinom upitnika, ali to mora ići, navodi šef Preporoda.

Uz loše pripremljen projekt, ne očekuje drugo do pad kvalitete rada u školama. I manjak ne samo učenika, već i kvalitetnih učitelja i nastavnika.

- Ne znam što bi trebalo učavati na suprotno. Najgore će biti ako budemo imali kvadratne metre, učionice, sve što je potrebno, a u njima nestručne i nedovoljno motivirane nastavnike, jer ključ svega je uvijek učitelj, odnosno nastavnik. Taj će posao biti sve nesigurniji, ravnatelji će u novom zakonu dobiti ovlasti koje nikad dosad nisu imali, poslušnost će biti na većoj razini, i pitanje je kako ćete u takvoj situaciji dobiti kvalitetni kadar za rad u školi, a nemate ga ni sad kad je sve puno liberalnije i demokratičnije, upozorava Stipić.

Ljerka Brattonja Martinović

Piše
Ivan Plantić

Nimbusi nad Sveticama

Kao što u Marquezovim romanima odmalena odgajaju djecu kako bi jednog dana bili pape, u bildungsromanu hrvatskih vrijednosti, u kojem se djecu odgaja da postanu starlete, influenceri, stranačka mladež i slična fauna, odgoj i obrazovanje postalo je suvišno i zamorno, trošak kao i učitelji

Konzultirate li Rječnik stranih riječi ili prijatelja *Gugleta*, naći ćete dva moguća značenja pojma iz naslova, nimbus – niski, sivi, kišonosni oblak i svetačka aureola, obično iznad glava svetaca na kasnoantičkim ili ranobizantskim freskama. I jedno i drugo značenje kao saliveno pristaje Ministarstvu znanosti i obrazovanja; svetci iz odgojno-obrazovnog hrama na Sveticama uglavnom natapaju suznu dolinu hrvatskog školstva kišom suza dok glancaju svoje svjetlopise i hagiografije reformskim zahvatima i potezima kojima se ostatak njihovih mandata traži smisao. Učiteljska je tuga prebolema, naročito početkom rujna i krajem lipnja, kad se sjetimo što nas čeka i što smo prošli; ono između, kalvariju koju iz pristojnosti zovemo nastavnom godinom, obično nastojimo čim prije zaboraviti. Kao što u Marquezovim romanima odmalena odgajaju djecu kako bi jednog dana bili pape, u bildungsromanu hrvatskih vrijednosti, u kojem se djecu odgaja da postanu starlete, influenceri, stranačka mladež i slična fauna, odgoj i obrazovanje postalo je suvišno i zamorno, trošak kao i učitelji. Nekad je mladost voljela rock'n'roll i plesnjake; danas voli cajke, a ako je od plesa išta ostalo, to je šipka (koja, prema potrebi, može poslužiti i kao navijački rekvizit); kultura ispraznosti bere svoje plodove, zalijevane, kako smo već rekli, nimbusima sa Svetica.

U Navarri se umiralo od srama, pjevalo je jednom Lorca. Od čega se umi-

re u hrvatskom školstvu, teško je reći; možda je bolje pitanje od čega se živi. Od srama se, međutim, sasvim sigurno ne umire, ali se bez njega može živjeti solidno, kao što nam pokazuju recentna događanja, od ministra koji se preko reda gura u bolnicu do bivšega kolege koji je školske klupe zamijenio saborškim, ali ipak potražuje školski stan; u kamenu ništa ljudsko, u ljudima sve kameno. Naravno, svi ti ljudi, sva ta imena nisu konkretna imena i prezimena; oni su zbirna imenica, sublimacija svih promašaja i grešaka koje su nas dokačile i na koje nismo reagirali, a sad je reagirati besmisleno. Kažu da je umijeće sposobnog učitelja besmislice i minusne iz kuhične MZO-a pretvoriti u prednosti i plusove i ja ču se složiti - puno sam tinte prolio, primjerice, o isforsiranoj digitalizaciji, da bih na kraju shvatio kako učenicima možete zadati, štajaznam, samostalni rad i sjesti za računalo; dok oni misle da radite u mozaBooku ili teamsu, vi *online* kartate belu s punicom. Greške i promašaji, nažalost, nisu samo za nama nego i pred nama, a kvalitetni učitelji odavna ne bi više trebali ispravljati krive Drine prvosvećenika sa Svetica nego stvari nazvati pravim imenom.

Tako, na početku još jedne nastavne godine, otvoreno vam kažem - nije dobro i ne samo da nije dobro, nego je i prilično loše. Očekuje nas, među ostalim, cjelodnevna škola u praksi, barem u onih nekoliko desetaka škola koje je politika uspjela prisiliti na eksperiment i

čiji su ravnatelji, uglavnom kontra volje svojih učitelja i roditelja, tako uspjeli povećati svoju plaću za, ako se dobro sjećam, nekih 25 posto. Oduvijek sam govorio – ako se već prodaješ, prodaj se barem po tržišnoj cijeni, a ne za čvarke, ali zakon ponude i potražnje pokazuje kako su ovakvi ravnatelji u nas uvijek na cijeni, još od Škole za život. Školički Panteon sa Svetica nikako da shvati elementarno – svaka je reforma u startu osuđena na propast ako nema podršku učitelja. Važno je da piše da cjelodnevna škola ide, zbog Europe i pravdanja finansijskih sredstava, a kako će stvar izgledati u praksi manje je važno ako u tablicama i obrascima izgleda lijepo. Da budem izravan do kraja, govorim vam o ljudima i idejama lišenima ikakva sadržaja, ali u nas robu ionako prodaje omot, a ne sadržaj. Školska godina pred nama pokazat će svu isforsiranost cjelodnevne, nerealnost zadanog roka uvodenja u sve škole do 2027. i, možda, poneki prosvjed roditelja; od struke je to previše očekivati.

Uz to, u sezoni 2023./2024. očekuje nas još jedna krupna novina – Zakon o plaćama. Vladajući će njime dobiti, prema vlastitom uvjerenju, još jedan predizborni adut, učitelji neku dvoznamen-kastu mizeriju, kako i priliči učiteljima, a ravnateljima, kojih dobar dio već nastupa faraonski, ima faraonske ovlasti i škole po svom ukusu, baš kao što je stari Ramzes imao piramide s robovima. Ako pogledate lijevu i desnu stranu jednadž-

be vidjet ćete da u njoj nepoznana nema. Stvar je vrlo jednostavna – MZO, pod pritiskom EU-a, ima zadatku uvesti cjelodnevnu školu (dobili su novac i rok, dok je operacionalizacija na njima). Unaprijed znaju da podršku učitelja i roditelja dobiti ne će (zato ih se i ne pita ništa), podrška vanjskih, političkih članova školskih odbora je neupitna, i tko ostaje još u igri? Bravo, tako je – ravnatelji. Da bi se osigurala podrška ravnatelja, MZO nudi ustupke po volji HUROŠ-a; povišicu plaće i mogućnost ocjenjivanja (čitaj, ucjenjivanja) učitelja te cementiranja poslušničke i podaničke atmosfere u školama, dok sama pomisao na ograničavanje broja mandata biva smatrana, maltene, blasfemijom.

Treća stvar koja nas očekuje nova je runda pregovora sindikata i Vlade o materijalnim pravima zaposlenih u školstvu; premijer i njegov halter-ego iz Sindikata hrvatskih učitelja već su u niskom startu jer niskost je i inače njihov zaštitni znak. Što god da dogovore, sindikalno članstvo u stanju je prihvati; nema toliko sramotne ponude koju članstvo većinskih sindikata ne bi blagoslovilo, tako da nimalo ne sumnjam u uspjeh pregovora.

Sve u svemu, sindikalni oci rekli bi da nas čeka vruća sindikalna jesen. Ja bih rekao – dragi moji, pripremite kišobrane i baterije jer nad obrazovnim Mordorom na Sveticama već se pomaljaju tmasti nimbusi; mrak se brzinom svjetlosti širi obrazovnim sustavom...

Dignitet

Zašto uopće pišem o dignitetu? Ponukalo me nešto što se ovih dana događa u školama i što učitelji rade nakon povratka s godišnjih odmora, a to su poslovi koji nikako nisu učiteljski. A koji jako nagrizaju taj dignitet. Riječ je o preuzimanju, sortiranju, slaganju, prenošenju i tegljenju besplatnih udžbenika

Dignitet iliti po naški dostonstvo, ugled, čast. A tek kad kažu dignitet struke. Kako to lijepo zvuči, ima čovjek osjećaj posebnosti, uzvišenosti, uvaženosti. A što uopće znači to dostonstvo struke? Osoba može imati dostonstvo, ne struka. Ili ga imaš ili ga nemaš, svatko sam za sebe o tome odlučuje i na tome radi ili ne radi. Ili držiš do sebe ili ne. Kako se i tko izgrađuje dignitet struke. Nikad mi to nije bilo jasno. Ministar! Ministarstvo!? Zakoni i propisi!? Ne vjerujem! Zašto uopće pišem o ovome? Ponukalo me nešto što se ovih dana događa u školama i što učitelji rade nakon povratka s godišnjih odmora, a to su poslovi koji nikako nisu učiteljski. A koji jako nagrizaju taj dignitet. Riječ je o preuzimanju, sortiranju, slaganju, prenošenju i tegljenju besplatnih udžbenika.

Sigurno ste se i sami našli u nezgodnoj situaciji kada vaše kolegice obavljaju ovaj, zapravo, za njih teški fizički rad (jer to rade žene, većinom su one zaposlene u školama), i pitali kako se postaviti? Kada jedan dio vaših kolega pristaje raditi ono što očito nije njihov posao, a ravnatelj očekuje da posao bude održan, jer tko će ako nećemo mi? Što god odlučili, i krivo je i ispravno u isto vrijeme. Ako odlučite bojkotirati taj rad, dio kolega će vas sigurno gledati poprije, zamjeriti vam, ispast će da niste kolegjalni, da ste sebični, nemate osjećaj za druge. Samo rijetki će shvatiti da je to zapravo jedini pravi put da se trajno izborite za oslobođanje svih učitelja od obavljanja te rabote, da time zapravo radite i za njih, a ne protiv njih, da možda onda i oni jednoga dana više ne budu morali raditi taj

posao. I da bi i oni trebali postupiti isto kao i vi i tako se oslobođiti te mrske obvezе. Tihi otpor, građanski neposluh, oglušivanje na obavljanje poslova koji ionako nisu vaši jedini je način na koji se mi učitelji možemo izboriti za svoj bolji položaj u društvu, za svoj dignitet. A ako pak odlučite dati ruke, postali ste dio ekipe, fer ste i korektni, kolegjalni, ali ste ujedno i pristali raditi nešto protiv čega se „kao“ borite i s čime se duboko ne slažete, te time samo potvrđujete kako je i to dio vaših ostalih poslova pa ste se odmakli korak dalje od rješenja problema koji tišti sve učitelje i koji ni jedan učitelj zapravo ne želi i ne treba raditi.

Ciji je to posao, tko bi ga trebao

odraditi ako ne učitelji, pa vi ste jedini u školi koji to mogu odraditi. Ovo je objašnjenje koje sam jednom prilikom čuo u našem Ministarstvu. Mogle bi, npr. izdavačke kuće koje zarađuju silan novac oko projekta besplatnih udžbenika pa bi bilo uputno da nađu i rješenje i plate one koji će te nijihove udžbenike podijeliti krajnjim korisnicima. A ne ovako, koristiti učitelje kao besplatnu radnu snagu koja će to za njih odraditi i ponašati se kao da se to njih ne tiče. I izdavačke kuće i Ministarstvo, neke se od tih kuća nisu potrudile niti razvrsitati udžbenike od radnih bilježnica niti ih razdjeliti po razredima već su u istim paketima bili i udžbenici i radne biljež-

nice i to još i za različite uzraste. Ili bi mogli za promjenu platiti učitelje za taj posao. Sigurno bi se našlo onih koji bi pod tim uvjetima pristali odraditi i taj posao.

Za kraj, želim podijeliti samo dvije kratke epizode iz moje ovogodišnje serije posla s udžbenicima, a siguran sam da ste se i sami susreli s nečim sličnim. Tegleći pakete s knjigama na +40, kupujući se u znoju lica svoga, majice nam mokre, kaže meni usputno jedna od kolegica supatnica: Na ovome bi sindikati trebali raditi, da nas se oslobođi ovakvih obaveza. To je jedna od onih kolegica koja ni jedan dan nije bila članica ni jednog sindikata, niti će ikada biti, ali sve vrijeme koristi sve benefite koje su sindikati ikada, pa i za nju ispregovarali. Ali se osjeća pozvanom prozivati i komentirati što bi i kako sindikati trebali. A jedna druga, dobromanjerna spremaćica će: E moj profesore, zašto ste vi u školu išli! I baš, ta žena sa završenih 8 razreda osnovne škole sve je tako jednostavno rekla u dvi rici. I sjajno osvijestila situaciju, i sebi i meni. Nadam se nakon čitanja ovog teksta, i mnogim drugima. Nakon njenih riječi, otišao sam kući.

Dignitet! Zanimljiva, velika riječ! A tek njen značenje! Koje mnogi od nas, nažalost, ne razumiju.

Sebastijan Trošek

6. srpnja U svojstvu panelista Željko Stipić sudjelovao u raspravi na seminaru „Novi sustav plaća u javnim službama“ koji je organizirao stručni časopis Radno pravo. Raspravu je vodio urednik časopisa Krešimir Rožman.

7. srpnja Osnovana Podružnica Preporoda u osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ u Komletincima. Za povjerenicu Sindikata izabrana Ida Uzunić, a za njenu zamjenicu Snježana Matač. Podružnica u Komletincima 11. je osnovnoškolska podružnica u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Ukupno u ovoj županiji Sindikat djeluje u 14. školskih ustanova. **ČESTITAMO!**

19. srpnja U Savezu samostalnih sindikata održan sastanak na kojem se raspravljalo o sadržaju Zakona o plaćama u državnoj službi i javnim službama koji je prošao proceduru prvog saborskog čitanja. Dogovoren je da će sindikati uputiti prema središnjici primjedbe na tekst Zakona i da će im se omogućiti sudjelovanje na sjednici GSV-a na kojoj će su-

djelovati i predsjednik Vlade a na kojoj će se raspravljati i o sadržaju teksta važnog propisa.

20. srpnja O štetnim posljedicama Zakona o plaćama na radno-pravni status radnika u osnovnim i srednjim školama govorilo se na konferenciji za medije koja je održana u Zagrebu. Preporod nije zadovoljan time što se Zakon neće odnositi na sve, što se traži podrška Zakonu a da nije poznat sadržaj pratećih propisa, da se ravnateljima daju prevelike ovlasti u pogledu ocjenjivanja radnika, da se uspostavlja veća razlika između najmanjeg i najvećeg koeficijenta, da se umanjuje važnost sindikata itd.

21. srpnja Priopćenjem Preporod reagirao na neistinu koja se nastoji proširiti a prema kojoj je pritisak sindikata koji djeluju u javnim službama razlog zašto Vlada ne može postići dogovor sa Sindikatom državnih i lokalnih službenika i namještene. Iz priopćenja izdvajamo: „Očekujemo da će Vlada rujanskim povećanjem osnovice i povećanjem koeficijenata koje će proistći iz primjene novog Zakona o plaćama, anulirati pogubne posljedice inflacije na dosegnutu cijenu rada u javnim službama.“

25. srpnja Održana 256 sjednica Gospodarsko-socijalnog vijeća. Na sjednici se raspravljalo o Zakonu o plaćama u državnoj i javnim službama. Nakon što su u ime središnjica, prijedloge iznijeli njihovi predstavnici, priliku za iznošenje primjedbi dobili su i pozvani predstavnici reprezentativnih sindikata u javnim i državnim službama. U ime Preporoda na sjednici je sudjelovao Željko Stipić.

31. srpnja U Ministarstvu rada i mirovinskog sustava razgovarali načelnica Anita Zirdum i ravnatelj Uprave Dražen Opalić s predsjednikom Sindikata Željkom Stipićem. Razgovaralo se o primjedbama koje Preporod ima na sadržaj novog Zakona o plaćama. Zakon je prošao prvo saborsko čitanje i njegovo je donošenje najavljeni za listopad ili studeni.

31. kolovoza U Splitu održana 19. sjednica Glavnog vijeća. Tri točke dnevnog reda posebno izdvajamo: Izvještaj predsjednika o provedenim aktivnostima vezanim uz donošenje Zakona o plaćama u državnim i javnim službama, prihvatanje

konačnog troškovnika uređenja prostornog ureda u Splitu i informacija o provođenju predstojećih izbora u županijskim vijećima.

1. rujna Održana 1. medijska konferencija u prostorijama novootvorenog Područnog ureda. S konferencije se ukazalo na problem smanjenja dosegnute cijene rada radnika u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama s posebnim osvrtom na predstojeće kolektivne pregovore i donošenje novog Zakona o plaćama. Nakon konferencije svečano je započeo s radom Područni ured u Splitu u prostorijama koje su vlasništvo sindikata. Vrpu na ulaznim vratima zajednički su presjekli predsjednik sindikata i Nena Ružić, udovica Marka Ružića, prvog voditelja Područnog ureda.

AKCENT

ŠTO NAM JE POKAZAO ŠTRAJK PRAVOSUDNIH SLUŽBENICA?

Slavica Lukić

Strajk u pravosudu je gotov. I mnogi su s razlogom sodahauli. A što nam je sve strajk pokazao?

Bio je predesanski jer se dosad u pravosudu nije strajkalo. Rekordan je i po trajanju. Ali, unatoč tome skroman po dosegu. Sudske su službenice u dva mjeseca strajka i života u svakodnevnom grču izborile dodatak na placu od 180 eura, a tražile su 400. Nedovoljno da bi se na platnoj ljestvici državnih službenika odlijepile sa začelja na kojem čame godinama. Premalo da bi njihova radna mjesta postala privlačna mlađim službenicima koji bi trebali popuniti golemu kadrovsку rupetu na sudovima. A ona je, prema podacima Vrhovnog suda, do ovog strajka iznosila 1116 praznih mјesta sudskeh upisničara, zapisničara, referenata, informatičkih službenika na koja nitko ne želi doci. U strajku se bijeg sa sudova i povećao - od početka strajka radnu je knjizicu sa sudova pokupilo još šezdesetak službenika. Ovaj strajk je pokazao i da Vlada demonstrira nesmiljeni tvrdičuk prema zahtjevima najpotplaćenijih u državi, onih za čija se radna mjesta strančaci podobnici ne ottimaju.

Pokazao je da je zaštitno lice ovog strajka, predsjednica SDLSN-a Iva Šušković i sama zatečena dubinom očaja i strajkaškom ustrajnošću žena koje su po sudske kancelerije godinama obavljale teške i mizerno plaćene poslove. A kako je strajk odmicao - čini se i uplašena. Zbog oduke o

prihvaćanju Vladine ponude i prekidu strajka, polovica sindikalnog članstva na sudovima osjeća se razocarano i izdano. Hoće li SDLSN na ovom strajku ojačati jer se napokon usudio organizirati strajk na "zabranjenom" terenu pravosuda? Ili će zbog njegove obustave mimo volje polovice članstva na duži rok obeshrabriti nove sindikalne akcije? Odgovor na ta pitanja morat će biti pričekati.

A kako se prema strajku držao ostatak sindikalne scene? Rukovodište pružila su tek dva sindikata - Stipicev Preporod i Sindikat visokog obrazovanja i znanosti. Ostali su šutjeli. A Dubravko Jagić, čelnik reprezentativnog Sindikata policije, upriličio je nevidenu predstavu sindikalne nesolidarnosti i bešašću. Tvrđnjama da je strajk nezakonit i puhanjem u Vladin rog ponio se prema strajkašicama kao bully iz mračnog sokaka (pardon, bazena).

A suci? Sudaca je udruga rast službeničkih plaća ugradila među glavne zaključke svoje ovogodišnje skupštine. A zatim je, nakon što su suči bijelim strajkom izborili povećanje svojih plaća, a službenici tek krenuli u bitku - zašutjela. Flaster na ustima je držala danima - sve dok Sabor nije izglasao povećanje sudačkih plaća. A zatim, kad su sudačke povisice bile na sigurnom, deklaratorno, miltavno podržala zahtjeve sudskeh službenika. Ni na prosvjednim skupovima službenica nije moglo vidjeti solidarnih sudačkih glava.

A tek HOK! Odvjetnička komora pritisnila je sudove da rade jer - njihovi klijenti, a time i odvjetnici trpe štetu. Nista od jasne i snažne podrške službenicama u strajku. A i zašto bi? Ta Malenica je HOK-u početkom godine, i ne trepnuvi, potpisao povećanje odvjetničke tarife za "skromnih" 50 posto! Pa tko bi se zamjerao takvom ministru? □

4 NOVI LIST Petak, 21. srpnja 2023.

Nezadovoljstvo

STIPIĆ: ZAKON O PLAĆAMA DOVEST ĆE DO NOVIH TENZIJA

ZAGREB ► Novi Zakon o plaćama u državnoj službi i u javnim službama nam je potreban jer je postojeći sustav plaća nepravedan, ali nije nam prihvatljiv zakon koji će »zacementirati« postojeći nepravde, ugroziti postojeći radno-pravni status radnika u školama i dovesti u nepovoljniji položaj sindikate, poručio je jučer Željko Stipić, predsjednik Hrvatskog školskog sindikata »Preporod«. On, naime, tvrdi da popis službi izuzetih od primjene novog zakona, bilo u potpunosti - na vojsku, diplomaciju i sigurnosne službe - ili samo djelomično, primjerice na Ured predsjednika Vlade, Ured predsjednika Sabora i osobe zaposlene na poslovima podrške ministru, kompromitira početnu ideju o stavljanju svih radnika u državnim i javnim službama u jednak položaj kad je u pitanju vrednovanje rada.

U »Preporodu« tvrde da se ravnateljima daju prevelike ovlasti, u ocjenjivanju radnika, na primjer, kao i dodjeli godišnje nagrade, odnosno bonusa. U njihovoj je ovlasti, upozoravaju, čak i odlučivanje je li završeni studij na poslijediplomskoj razini u funkciji radnog mјesta i treba li nositi uvećanje plaće za pet, osam ili 15 posto.

Željko Stipić

Sindikati su nezadovoljni jer ih se primjenom novog zakona dovodi u nepovoljniji položaj, gube prava iz kolektivnog ugovora, gube pravo na ugovaranje visine dodatka na radni staž, visine dodatka za poslijediplomski studij, ne daju mišljenje na sadržaj Uredbe o EU-projektima i pravilnika koji proistječu iz zakona. Osim toga, ističe Stipić, sindikati ne mogu podržati zakon prije nego im se omogući uvid u popratne dokumente, ponajprije uredbu o koeficijentima.

Zamjerke upućuju sustavu ocjenjivanja radnika jer za maksimalnu povišicu od 30 posto treba 20 godina najviših ocjena, a premali je postotak onih koji mogu biti ocjenjeni ocjenama »izvrstan« i »naročito uspješan«. U školi od 60 zaposlenih, samo će troje radnika godišnje biti ocjenjeni ocjenom »izvrstan« i devet radnika ocjenom »naročito uspješan«, tvrdi Stipić, a tri četvrtine radnika dobit će tek ocjenu »uspješan« koja nosi dva boda ili »zadovoljava« koja ne nosi nikakve bodove. Za otkaz je, s druge strane, dovoljna ocjena »ne zadovoljava« u jednoj godini, a takvo je rješenje, tvrde, suprotno Zakonu o radu i kolektivnim ugovorima. Takav će zakon, poručuje Stipić, dovesti do nezadovoljstva radnika i novih tenzija između vlasti i sindikata. (LJ. B. M.)

prenosimo iz tiska

SLOBODNA DALMACIJA

Jutarnji list

NOVI LIST

24 SATA

Radnički PORTAL

školske novine

Glas Slavonije

Glas Končila

Večernji list

„Mobilizirano članstvo a možda i nešto teže u Zakonu o plaćama“
„Društvo ministrica“
„prosvjedovati a možda i nešto teže ako ne iznositi boljih rješenja u Zakonu o plaćama“